

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/54/2019
Identifikačné číslo spisu: 8112011117
Dátum vydania rozhodnutia: 10.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8112011117.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudkýň JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Dany Wänkeovej na neverejnom zasadnutí konanom 10. decembra 2019 v Bratislave, v trestnej veci proti obvinenému J. Y., pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. za použitia § 138 písm. h) Tr. zák., o dovolaní obvineného J. Y. podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Mgr. Radima Komku, LL.M., proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 13. decembra 2018, sp. zn. 3 To 38/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného J. Y. s a o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 10. augusta 2017, sp. zn. 5 T 88/2012, uznal obvineného J. Y. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“) vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. za použitia § 138 písm. h) Tr. zák. na skutkovom základe, že

dňa 10. októbra 2011 asi o 19.05 hod. v Z. viedol v klesajúcom úseku cesty ulice S. v smere k ulici P. E. osobné motorové vozidlo značky Audi A4 EČV: Z vozidlo viedol vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, a zrazil chodca O. D., nar. XX. S. XXXX, prechádzajúceho cez cestu spoza radu zaparkovaných vozidiel z pravej strany v smere jazdy vozidla, pričom chodec utrpel zranenie, ktorému podľahol,

teda že inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal závažnejším spôsobom porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovej funkcie uloženej mu podľa zákona.

Za to mu súd podľa § 149 ods. 2 Tr. zák., za použitia § 38 ods. 2 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody na 2 (dva) roky a podľa § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. mu výkon tohto trestu podmienčne odložil. Podľa § 50 ods. 1 Tr. zák. obvinenému určil aj skúšobnú dobu na 3 (tri) roky a 6 (šesť) mesiacov. Zároveň mu podľa § 61 ods. 2 Tr. zák. uložil trest zákazu činnosti riadiť všetky druhy motorových vozidiel na 3 (tri)

roky a 6 (šesť) mesiacov. Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. poškodenú A. D. s nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Na podklade odvolania okresného prokurátora, obvineného a poškodenej Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) uznesením z 13. decembra 2018, sp. zn. 3 To 38/2017, rozhodol tak, že podľa § 319 Tr. por. odvolania ako nedôvodné zamietol.

Proti uzneseniu krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) podal dovolanie prostredníctvom obhajcu obvinený vo svoj prospech z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., teda že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Žiadal, aby dovolací súd preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého uznesenia a rozsudku, i správnosť konania, ktoré rozhodnutiu predchádzalo. Uplatnený dovolací dôvod bol podľa neho naplnený tým, že okresný ani krajský súd nevyhodnotili všetky príčiny, ktoré mali za následok samotnú zrážku chodca (poškodený O. D.) s vozidlom, a nezohľadnili, že chodec mohol najjednoduchšie a okamžite dopravnej nehode zabrániť, keďže mu z technického hľadiska vôbec nič nebránilo, aby videl prichádzajúce vozidlo, a vzhľadom na jeho rýchlosť a vzdialenosť nevošiel do jazdného pruhu a koridoru vozidla. Tieto skutočnosti pritom znalec jasne uviedol vo svojom znaleckom posudku (v týchto súvislostiach obvinený poukázal aj na judikát č. R 24/1987 a rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 7. marca 1986, sp. zn. 8 Tz 7/86). Okresný súd podľa dovolateľa ďalej nevyhodnotil časť znaleckého posudku zaoberajúcu sa povinnosťami chodca pri prechádzaní cez vozovku mimo priechod pre chodcov ani skutočnosť, že chodec neprechádzal, ale bežal cez vozovku mimo priechod takým spôsobom, že vzhľadom na vzdialenosť zľava prichádzajúceho vozidla prinútil jeho vodiča k zmene smeru jazdy (čo bolo nesprávnym prvkom v spôsobe jeho prechádzania cez vozovku), a prechádzal šikmo z chodníka smerom na odbočku „z ulice S.". Nebola venovaná pozornosť ani okolnosti, že viditeľnosť v čase skutku bola značne znížená, chodec bol oblečený v tmavom oblečení a vybehol popred zaparkované vozidlo bez toho, aby zastavil. Okresný a krajský súd nesprávne vyhodnotili druhý znalecký posudok z odboru dopravy. Hodnotili len prvý posudok z odboru dopravy a znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva, pričom práve prvý posudok uzavrel, že chodec vošiel do jazdnej dráhy v takej vzdialenosti, z ktorej už nebolo možné zo strany vodiča zrážku odvrátiť. V rámci znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva nebola hodnotená skutočnosť, že chodec donútil vodiča zmeniť smer a vytvoril náhlu prekážku. Záver súdu, že obvinený narazil pravou prednou časťou vozidla do poškodeného, je v rozpore s vykonaným znaleckým dokazovaním. Dovolateľ zdôraznil, že z technického hľadiska nebolo možné určiť skutočnú rýchlosť motorového vozidla, pričom však táto otázka je kľúčová. Uzavrel, že v súlade so závermi znaleckého posudku možno ustáliť, že práve chodec sa v čase nehodového deja správal vysoko nedisciplinované a vytvoril náhlu prekážku, čomu obvinený nemohol zabrániť. Rozhodnutia súdov nižších stupňov sú nepreskúmateľné, pretože súdy sa nevysporiadali s dôležitými okolnosťami, ktoré na seba nadväzujú a sú kľúčové pre spravodlivé rozhodnutie. V neposlednom rade nebola zohľadnená tiež skutočná poloha zaparkovaného vozidla BMW a ďalšie okolnosti súvisiace s jeho odchodom. Rekonštrukcia potom nebola vykonaná podľa pôvodných podmienok, už len preto mali súdy aplikovať zásadu *in dubio pro reo*. V ďalšom dovolateľ podrobne poukazoval na závery znaleckých posudkov z odboru cestnej dopravy, najmä vo vzťahu k možným reakciám vodiča na chodca, a posudku Ústavu súdneho inžinierstva vytkol použitie nesprávnych hodnôt pre plán z miesta nehody. Podľa dovolateľa absolútne nebol vzatý do úvahy časový odstup a zmena pomerov na mieste nehody. V nasledujúcej časti dovolania sa obvinený sústredil na závery znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva, ktoré podrobne uviedol, predovšetkým pokiaľ išlo o konanie chodca a jeho zavinenie. Uzavrel, že k rovnakým záverom vo vzťahu ku konaniu chodca, jeho možnostiam a reakciám vodiča dospeli všetky tri znalecké posudky s tým, že reakcia obvineného ako vodiča bola včasná, okamžitá a ako taká bola správna. Okolnosť vyššej rýchlosti bola podľa neho sekundárna, pretože kolíznú situáciu vyvolal nesprávny prvok v spôsobe pohybu chodca. Obvinený citujúc uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2011, sp. zn. 1 To 113/2011, súdu vytkol absenciu ozrejmenia, o akú konkrétnu dôležitú povinnosť išlo, v dôsledku ktorej bolo jeho konanie kvalifikované ako konanie závažnejším spôsobom konania, keď v rozhodnutiach chýba uvedenie ustanovenia i skutkovej okolnosti. V súdnom konaní podľa neho nebola jednoznačne špecifikovaná žiadna konkrétna povinnosť

vyplývajúca z postavenia, zamestnania alebo funkcie obvineného alebo mu vyplývajúca zo zákona, ako to predpokladá ustanovenie § 138 písm. h) Tr. zák. Navyše každé porušenie povinností v tomto smere nemusí znamenať zároveň porušenie dôležitej povinnosti v zmysle § 138 písm. h) Tr. zák., niektoré porušenia môžu mať len formu priťažujúcej okolnosti. Keďže nebolo vykonané dokazovanie vo vzťahu k tomuto kvalifikačnému znaku, nie je možné jednoznačne konštatovať, či k jeho naplneniu došlo alebo nie. Skutkové zistenia rozsudku sa preto javia ako nejasné a neúplné a neumožňovali súdu dospieť k spravodlivému rozhodnutiu. Nebola venovaná pozornosť povinnostiam poškodeného ako chodca. Chodec je rovnako účastníkom cestnej premávky ako vodič motorového vozidla a je povinný dodržiavať jej pravidlá. V čase nehody sa chodec nenachádzal na priechode, na ktorom by požíval zvýšenú ochranu, čo mali súdy za preukázané. Úvahy krajského súdu v tomto smere sú v rozpore so zásadou, v zmysle ktorej majú orgány činné v trestnom konaní postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie. Súdy pochybili aj tým, že obvinenému nepriznali poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Tr. zák. (pričom pred spáchaním skutku viedol riadny život a nedopustil sa ani závažného priestupku), čo malo vplyv na výšku jeho trestu. Napokon uviedol, že uložený trest je pre neho likvidačný, pretože vodičský preukaz potrebuje k dennému vykonávaniu práce, okrem toho sa osobne stará o starú mamu a denne jej asistuje, rovnako sa stará o priateľku, ktorá pravidelne absolvuje kontroly a ošetrenia na onkologickom pracovisku a nie je schopná viesť motorové vozidlo, preto je na neho odkázaná. Zdôraznil, že je človekom, ktorý sa snaží slušne žiť, pracovať, platiť dane a starať sa o svojich blízkych. Vyjadril ľútosť nad celou situáciou a dodal, že napriek tomu je presvedčený, že neporušil žiadnu z povinností kladených mu za vinu. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil porušenie zákona v konaní vedenom na okresnom i krajskom súde v neprospech obvineného, napadnuté rozhodnutie zrušil a prikázal krajskému súdu vec znova prejednať a rozhodnúť, avšak v súlade s § 388 ods. 2 Tr. por. v inom zložení senátu. V prílohe predložil lekárske správy a nálezy W. Y. a B. G. a potvrdenie o osobnom sprievode od týchto osôb.

Dovolanie bolo v zmysle § 376 Tr. por. zaslané na vyjadrenie ostatným stranám konania.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov podal k dovolaniu vyjadrenie. Mal za to, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je naplnený. Okresný i krajský súd sa podľa jeho názoru dostatočným spôsobom vysporiadali so zabezpečenými dôkazmi, najmä s posudkom Ústavu súdneho inžinierstva, a dospeli k správnym skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúceho právneho záveru. Bolo jednoznačne preukázané, že obvinený svojím protiprávnym konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu, pre ktorý bol odsúdený. Vzhľadom na uvedené prokurátor navrhol dovolanie podľa § 392 ods. 1 Tr. por. zamietnuť.

Vyjadrenie prokurátora bolo doručené obvinenému a jeho obhajcovi (I. ÚS 355/2015), títo však možnosť zaujať k nemu stanovisko nevyužili.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.), pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h), § 566 ods. 3 Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), a súčasne spĺňa podmienky podľa § 373 ods. 1, ods. 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. Najvyšší súd však zistil, že dovolanie obvineného je potrebné na neverejnom zasadnutí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por., lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných vád. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého

rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Dovolaateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku a nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je pochybenie súdu pri aplikácii práva na skutok, ktorý bol zistený a v potrebnom rozsahu objasnený, a to v takej intenzite, že to zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (a *contrario* § 371 ods. 5 Tr. por.). O nesprávnu aplikáciu práva ide najmä vtedy, ak bol skutok v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, hoci o trestný čin v tomto prípade nešlo, alebo ak išlo o iný trestný čin, než ten, ktorý sa nachádza v právnej vete napadnutého rozhodnutia, teda ak skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný (podradený) pod nesprávnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom takáto nesprávna subsumpcia bola v neprospech obvineného (teda spravidla pôjde o prísnejšie trestnú skutkovú podstatu). V tejto súvislosti však treba podotknúť, že dovolací súd pri preskúmaní uvedeného dovolacieho dôvodu nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zisteného skutku, čo je explicitne vyjadrené i v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Tr. por. Zabezpečiť správnosť a úplnosť skutkových zistení a následne ustáliť skutok je vecou súdu prvého stupňa, prípadne odvolacieho súdu, a dovolací súd už nie je oprávnený zistený skutok skúmať ani prehodnocovať, ale musí ho ako správny prezumovať a vychádzať z neho. Rovnako to platí o hodnotení dôkazov vykonaných súdmi nižšieho stupňa, ktoré je predpokladom pre ustálenie skutkových záverov.

Dovolací súd zistil, že z podstaty dovolateľom tvrdených námietok (nedostatočné vyhodnotenie príčin zrážky súdmi nižšieho stupňa; nezohľadnenie povinností chodca v cestnej premávke, s tým súvisiace zavinenie poškodeného ako chodca a jeho správanie pred nehodou; nesprávne vyhodnotenie znaleckého posudku vo vzťahu k príčinám nehody a zavineniu obvineného; nezohľadnenie nedostatkov znaleckého posudku; polemika so skutkovými závermi súdov vo vzťahu k mechanizmu vzniku zrážky; nepoužitie zásady *in dubio pro reo*; nejasnosť a neúplnosť skutkových zistení; porušenie § 2 ods. 10 Tr. por.; nedostatočný rozsah dokazovania vo vzťahu k dôležitej povinnosti) vyplýva, že smerujú proti správnosti zisteného skutku a hodnoteniu vykonaného dokazovania, preskúmanie ktorých je v zmysle uvedeného (pokiaľ nejde o výnimku podľa § 371 ods. 3 Tr. por.) dovolacím súdom neprípustné. Obvinený polemizuje predovšetkým so závermi znaleckých posudkov, ktoré podrobne rozoberá, a napáda hodnotenie dôkazov súdmi nižšieho stupňa prezentujúc vlastné závery. Dovolací súd sa týmito námietkami preto nezaoberal. Ustálenie skutkových okolností a hodnotenie dôkazov vykonali súdy nižšieho stupňa a dovolací súd do ich záverov nie je oprávnený v tomto smere zasahovať.

Osobitne k posúdeniu subjektívnej stránky trestného činu (zavinenia) Najvyšší súd dodáva, resp. opakuje, že motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie - následok - príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. neprípúšťa (R 40/2010). Tento dovolací dôvod preto nemôže naplniť ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (R 3/2011).

Pokiaľ ide o rozsah dokazovania, treba zdôrazniť, že súd vykonávajúci dokazovanie nie je viazaný návrhmi strán či ich názormi. Je výlučne na jeho zvážení, vykonanie ktorého z dôkazov má pre

rozhodnutie veci podstatný význam a vykonanie ktorého naopak nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numerantur). Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá súvisí so zásadou, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011). Dôkazy, ktoré boli získané zákonným spôsobom, súdy v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. hodnotia podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán. Treba zdôrazniť, že žiaden dôkaz nemá zákonom predpísanú dôkaznú silu a je len na hodnotiacej úvahe súdu, ako sa s dôkaznou hodnotou jednotlivých dôkazov vysporiada, ktoré bude považovať za relevantné a ktoré naopak za menej podstatné. V súvislosti so znaleckým dokazovaním treba podotknúť, že znalec rieši otázky spadajúce do jeho odbornosti, pričom nie je oprávnený riešiť právne otázky (§ 145 ods. 1 Tr. por.) ani hodnotiť dôkazy z hľadiska záverov smerujúcich k výroku o vine a treste v konkrétnom konaní. Ak teda súdy nižšieho stupňa vyhodnotili výsledky znaleckého dokazovania v zmysle zákona, v rozsahu a spôsobom, ktorý však nie je súladný s predstavami obvineného, nemožno takýto postup považovať za naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ani žiadneho iného dovolacieho dôvodu.

In medias res dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Najvyšší súd uvádza nasledovné:

Trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 Tr. zák. sa dopustí ten, kto inému z nedbanlivosti spôsobí smrť. Prísnejšie sa potrestá, kto spácha tento čin závažnejším spôsobom konania alebo na chránenej osobe [§ 149 ods. 2 písm. a), písm. b) Tr. zák.]. Závažnejším spôsobom konania [§ 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák.] sa okrem iného rozumie porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa zákona [§ 138 písm. h) Tr. zák.].

Objektom trestného činu usmrtenia je ľudský život a jeho ochrana. Na rozdiel od jednotlivých foriem vraždy a zabitia je usmrtenie nedbanlivostným trestným činom, keďže jeho páchatel' nemal úmysel iného usmrtiť, ani mu spôsobiť akúkoľvek ujmu na zdraví, no napriek tomu smrť spôsobil, najčastejšie pri dopravnej nehode. Objektívna stránka zahŕňa široké spektrum konaní, spočívajúcich v spôsobení smrti inej osoby. Subjektívna stránka nevyžaduje úmysel, postačujúce je zavinenie vo forme nedbanlivosti. Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti (§ 16 Tr. zák.), ak páchatel' vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí (nedbanlivosť vedomá), alebo nevedel, že svojím konaním môže takéto porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol (nedbanlivosť nevedomá). Subjekt je všeobecný, teda páchatel'om tohto trestného činu môže byť ktokoľvek. Trestný čin je vo všetkých odsekoch prečinom.

Za dôležitú povinnosť možno všeobecne považovať povinnosť, ktorej porušenie za danej situácie spravidla zvyšuje nebezpečenstvo pre ľudský život a zdravie, prípadne môže ísť o škodu na majetku alebo na iných právach obete. Ide o povinnosti, ktoré pre páchatel'a vyplývajú z jeho pôsobnosti v pracovnom alebo funkčnom zaradení, prípadne vyplývajú zo zákona alebo z iného všeobecne záväzného právneho predpisu. V cestnej doprave sú typickými prípadmi porušenia dôležitej povinnosti jazda pod vplyvom alkoholu, neprimeraná rýchlosť, nedostatočná účinnosť bŕzd, o čom vodič vedel, jazda v protismere, nedanie prednosti v jazde, porušenie súčasne viacerých povinností vodiča (napr. prekročenie rýchlosti, nedostatočný odstup medzi vozidlami, telefonovanie počas jazdy).

Po preskúmaní veci dovolací súd, vychádzajúc zo skutkových okolností ustálených súdmi nižšieho stupňa, ktoré nie je už oprávnený skúmať a meniť, nezistil v rozhodnutiach súdov nižších stupňov také pochybenia, ktoré by znamenali naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. Z

vymedzenia skutku tak, ako bol ustálený súdom prvého stupňa, je jednoznačné, že je trestným činom (prečinom) a že obvinený naplnil jeho skutkovú podstatu spôsobom uvedeným v Trestnom zákone [§ 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák.], keď inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal závažnejším spôsobom konania, porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovej funkcie uloženej mu podľa zákona, keď viedol osobné motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, a zrazil chodca, poškodeného, prechádzajúceho cez cestu, ktorý utrpel zranenie, ktorému podľahol. Dovolací súd zastáva názor, že k nesprávnej aplikácii práva, a teda ani k nesprávnemu právnomu posúdeniu skutku zo strany súdov nižšieho stupňa nedošlo.

Oba sudy nižšieho stupňa sa dôsledne zaoberali a vysporiadali nielen s otázkami ustálenia viny, ale aj s dôvodmi, pre ktoré posudzovaná trestná činnosť bola právne kvalifikovaná podľa § 149 ods. 2 písm. a) Tr. zák., teda ako prečin usmrtenia spáchaný závažnejším spôsobom konania. S argumentáciou súdu prvého stupňa, doplnenú a správne upravenú odvolacím súdom, sa dovolací súd stotožňuje a v podrobnostiach na ňu poukazuje. Vo vzťahu k námietke obvineného týkajúcej sa absencie vymedzenia porušenej dôležitej povinnosti Najvyšší súd uvádza, že jej vymedzenie vyplýva nielen zo samotnej skutkovej vety, ale i z odôvodnenia rozhodnutí oboch súdov, keď bolo dokazovaním preukázané, že obvinený viedol motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, než bola povolená. Uvedeným konaním porušil ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 8/2009 Z. z.“), podľa ktorého vodič smie v obci jazdiť rýchlosťou najviac 50 km/hod., a ak ide po diaľnici v obci alebo po rýchlostnej ceste v obci, najviac 90 km/hod., a tým porušil pravidlá cestnej premávky závažným spôsobom [§ 137 ods. 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z.]. Tento záver okresného súdu prezentovaný na strane 10 napadnutého rozsudku, bol zopakovaný aj krajským súdom na strane 12 napadnutého uznesenia s tým, že obvinený porušil dôležitú povinnosť uloženú mu zákonom o cestnej premávke, keď v uzavretej obci s maximálne dovolenou rýchlosťou do 50 km/hod. túto prekročil za situácie, že išlo o večernú dobu, na mestskom sídlisku v mieste, kde ústi chodník určený pre chodcov prichádzajúcich z časti sídliska S., a v mieste, kde po oboch okrajoch vozovky boli odstavené motorové vozidlá a kde je možné predpokladať pohyb chodcov či osôb vystupujúcich z vozidiel. Takto vymedzené porušenie dôležitej povinnosti je plne v súlade so zákonom a postačuje na záver o naplnení kvalifikačného znaku závažnejším spôsobom konania podľa § 138 písm. h) Tr. zák. Najvyšší súd dodáva, že aj v zmysle ustálenej judikatúry je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle ustanovenia § 138 písm. h) Trestného zákona zakladajúcej znak trestného činu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ak vodič motorového vozidla jazdí neprímeranou rýchlosťou za zníženej viditeľnosti (tma) a zlých poveternostných podmienok (dážď, sneženie), ktoré výrazne znižujú adhézne vlastnosti vozovky a pneumatík na úseku, kde je dôvodný predpoklad pohybu chodcov (R 51/2010). Najvyššiemu súdu v uvedenej súvislosti nedá nepoukázať aj na štatistiku spracovanú Prezidiom Policajného zboru SR (Výhodnotenie dopravná - bezpečnostnej situácie za rok 2018, Hlavné príčiny vzniku dopravných nehôd v roku 2018), z ktorej vyplýva, že prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti („nedovolená rýchlosť jazdy“) je v rebríčku príčin dopravných nehôd vo všeobecnosti i dopravných nehôd so smrteľným následkom na druhom mieste, čo nie je zanedbateľné, a takéto porušenie povinnosti na úseku cestnej dopravy nemožno bagatelizovať. Hoci závery dokazovania svedčia o tom, že k nehode došlo i pričinením poškodeného (chodca), prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti obvineným (rovnako dokazovaním preukázané), zohralo pri spôsobení škodlivého následku a devastačných zranení poškodeného podstatnú rolu.

Pokiaľ ide o skutkovú vetu napadnutého rozsudku, hoci táto neobsahuje odkaz na zákonné ustanovenie, z ktorého konkrétna porušená povinnosť vyplýva, uvádza sa v nej, že obvinený viedol osobné motorové vozidlo vyššou rýchlosťou, ako bola dovolená, čo plne zodpovedá požiadavkám na ňu kladeným v zmysle ustálenej judikatúry vyžadujúcej, aby skutková veta s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovala všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie (R 22/2015).

K vzťahu medzi § 138 písm. h) Tr. zák. (závažnejší spôsob konania spočívajúci v porušení dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženej mu podľa

zákona) a § 37 Tr. zák. (príťažujúce okolnosti) je nutné uviesť, že z podstaty týchto ustanovení je vylúčené, aby si navzájom kolidovali. Podľa § 37 písm. e) Tr. zák. príťažujúcou okolnosťou je, že páchateľ zneužil svoje zamestnanie, povolanie, funkciu alebo postavenie na dosiahnutie neoprávnenej alebo neprimeranej výhody, ktorá formulácia je významovo a interpretačne veľmi vzdialená formulácii podľa § 138 písm. h) Tr. zák. Navyše konkurencii oboch ustanovení bráni § 38 ods. 1 Tr. zák., podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadnúť ako na poľahčujúcu okolnosť, príťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Analogicky to platí aj o vzťahu medzi znakmi kvalifikovanej skutkovej podstaty a príťažujúcimi okolnosťami.

Nie je pravdivé tvrdenie obvineného o tom, že súdy nezohľadnili poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j) Tr. zák. Hoci okresný súd túto okolnosť opomenul, krajský súd jeho pochybenie napravné a priznal ju. Okolnosť zmeny pomeru medzi poľahčujúcimi a príťažujúcimi okolnosťami však nepovažoval za podstatnú pre zmenu výmery a druhu trestu. Vo vzťahu k tejto námietke treba dodať, že otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a príťažujúcich okolností je rovnako otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Opodstatnená nie je ani námietka o nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí. Oba súdy sa podrobne sústredili na preskúmanie nastolených skutkových a právnych otázok a dali na ne adekvátne a postačujúcu odpoveď, čím svojim rozhodnutiam dali parametre presvedčivých, zákonných a riadne odôvodnených rozhodnutí zodpovedajúcich ustanoveniu § 168 ods. 1 Tr. por.

Obsah požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je v Trestnom poriadku vyjadrený v § 168 ods. 1, podľa ktorého ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky. Keďže ustanovenie § 168 ods. 1 Tr. por. platí primerane i pre uznesenie (§ 180 Tr. por.), treba rovnako dôsledne trvať na uvedených požiadavkách pre všetky rozhodnutia vydané v prvostupňovom či odvolacom konaní. Ústavný súd v súvislosti s rozsahom odôvodnenia vyslovil, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi (stranami), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 76/07, I. ÚS 241/07). Podobný záver zaujal i Európsky súd pre ľudské práva, ktorý vyslovil, že od súdov sa nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (napríklad rozhodnutia Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, etc.). Napokon treba dodať, že požiadavku dostatočného odôvodnenia nemožno chápať spôsobom, že zahŕňa právo účastníka konania byť pred súdom úspešný, prípadne právo na vydanie rozhodnutia v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04) alebo s navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), preto nie je porušením práva na súdnu ochranu ani práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie v súlade s objektívnym právom.

Vzhľadom na uvedené dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. naplnený nebol.

Na základe uvedeného Najvyšší súd dospel k záveru, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto ho podľa § 382 písm. c) Tr. por. na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.